

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sacros. Concilii Tridentini Canones Et Decreta

Gallemart, Jean

Coloniæ Agrippinæ, 1621

Decretvm De Reformatione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39157

Fr. Emman. in sum. tom. 1. cap. 149. num. 25. & quest. Regular. tom. 1. qu. 43. art. 7. P. Soar. tom. 3. disput. 87. sect. 2. in dub. circa secundam Missæ divisionem, P. Azor. inst. Moral. p. 1. lib. 7. ca. 6. quæst. 4. P. Valeri Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 19. qu. 3. numer. 22. P. Egid. de Sacram. tom. 1. quæst. 83. num. 312. P. Henric. in sum. p. 2. li. 9. de Missa cap. 29. nu. 14. pag. 830. Marthæ. Soar. in pract. & ordine visitandi, ca. 3. nu. 4. Zerol. in praxi Episcopali. par. 1. verbo Missa, vers. Ad sextum, pag. 229. vbi asserit, sacram Cardinalium congregationem censuræ, non posse Episcopum cogere populum multis aut pœnis, etiam casu notabilis negligentiz, aut contumaciæ, ire ad audiendam Missam in Parochia sua.

Hæcigitur omnia, &c. Ex his verbis colligit Frat. Emman. d. art. 17. posse Episcopos compellere Regulares, vt in offertorio Missarum conuentualium, quæ Dominicis diebus in monasterijs celebrantur, declarent fidelibus, quæ festiuitates, & ieiunia in illa hebdomada occurrant: ne ignorantia horum festorum & ieiuniorum, præcepta ecclesiastica à fidelibus transgrediantur, & ibi testatur ita vidisse obseruari quibusdam fratribus Ordinum Mendicantium in hoc Regno Portugalliz in Archiepisc. Eborensi.

DECRETVM DE REFORMATIONE.

Eadem sacrosancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu S. legitime congregata, præfidentibus in ea eisdem Apostolicæ Sedis Legatis, vt reformationis negotium prosequatur, hæc, in præsentis Sessione, statuenda censuit.

a infr. Sess. vii. de reformatione cap. 1.

CAPVT I.

Omnes clerici sint à negotiis secularibus alieni, honestè grauiterga se gerant ac sanctè viuant; cum ceteri in eos suos oculos conijciant, ex ijsque sumant quod imitentur.

Nihil est, quod alios magis ad pietatem, & Deicultum assidue instruat, quam eorū vita, & exemplū, qui se diuino ministerio dedicauerunt. Cū enim à rebus sæculi in altiore sublati locum conspiciantur; in eos, tanquam b speculum, reliqui oculos conijciant, ex ijsque sumunt

b Matt. 5. Tit. 2. c. quam liter. 2. de acco. c. 1. c. 1. c. 1. c. 1. c. 1.

R 4

icil. Trid. declar. 1621. 1622.

sumunt quod imitentur. Quapropter sic decet omnes Clericos in sortem Domini vocatos, vitam, moresque suos omnes componere, a ut habitu, gestu, incessu, loquutione, mone alijsque omnibus rebus nil, nisi graue, modestum, ac religione plenum, præ se ferant; leuia etiam illicita, quæ in ipsis maxima essent, effugiant; ut eorum actiones cunctis afferant venerationem. Cum igitur præ maiore in Ecclesia Dei & vtilitate, & ornamento sunt, ita etiam diligentius sint obseruanda; b statuta ista Synodus, vt, quæ alias à c summis Pontificibus, & sacris Concilijs de Clericorum vita, honestate, cultu, doctrinaque retinenda, ac simul de luxu, comessationibus, choreis, aleis, lusibus, ac quibuscunque criminibus, non secularibus negotijs fugiendis copiosè, ac salubriter sancita fuerunt, eadem in posterum iisdem poenitentia maioribus, arbitrio Ordinarij imponendis, obseruanda nec appellatio executionem hanc, quæ ad morum correctionem pertinet, suspendat. Si qua verò ex his in delinquentium abijisse compererint; ea quam primùm in iudicio reuocari, & ab omnibus accuratè custodiri, studendum est, obstantibus consuetudinibus quibuscunque, neque legumtorum neglectæ emendationis ipsi condignas, Deo iudice, poenas persoluant.

a Sess. 14. in
proan. 6.

b de vi. &
ho. cl. extr. 6.
& Clem. c.
canonum, 14.
q. 2. c. credo,
11. q. 3. Conc.
Carth. 1. can.
6. & Conc.
Carth. 3. c. 15.
Conc. Chalci.
can. 3. Conc.
Arel. 2. c. 14.
cum sim. &
instr. sess. 24.
de reform. c.
32.
c. Vide r. Con.
Matisconens.
c. 1. & 2. Ni.
c. 6. 16. & 4.
Carth. c. 44.
& seq.

REMISSIONES.

Vide Nauarr. conf. 4. de Regularib. num. 27. & in c. statuta
19. qu. 3. n. 25. vers. 2. P. Rebello de Obligat. iustit. p. 2. lib. 9.
fin. sect. 2. nu. 5.

CAPVT II.

Qualitates assumendorum ad Ecclesias cathedrales, qui vita
& ordine sacro præditi esse debent, ac tales qui ceteros docere
valeant, quæ probari debent testimo-
nijs, &c.

Quicumque posthac ad Ecclesias cathedrales
assumendus, is non solum natalibus. ætate, moribus
& vitijs

& vita, ac aliis, quæ à sacris & canonibus requiruntur, plenè sit præditus, verum etiam in sacro Ordine antea, saltem sex mensium spatio, constitutus. quarum rerum instructio, si eius notitia nulla, aut recens in Curia fuerit, à Sedis Apostolicæ Legatis, seu Nunciis prouinciarum, aut eius Ordinario, eoque deficiente, à vicinioribus Ordinarijs sumatur. Scientia verò præter hæc eiusmodi polleat, vt muneris sibi iniungendi necessitati possit satisfacere. *ideoq; ß antea in Vniuersitate Studiorum Magister, siue Doctor, aut Licentiatus in sacra Theologia, vel iure Canonico meritò sit promotus, aut publico alicuius Academiæ testimonio idoneus ad alios docendos ostendatur. Quòd si Regularis fuerit, à Superioribus suæ Religionis similem fidem habeat. Prædicti autem omnes, vnde instructio, seu testificatio erit sumenda, hæc fideliter, & gratis referre teneantur: alioquin eorum conscientias grauitè oneratas esse scient; ac Deum, & Superiores suos habebunt vltores,*

*2. c. cum in
cunctis, & c.
cum à nobis
de Elect. c.
grauè nimis,
de præb. &
infra, Sess.
24. c. 1. de
Reform.*

DECLARATIONES.

1. Assumendus.] Principalis dignitas in Collegiata Ecclesia exempta, cui ordinaria Iurisdictio cum omnibus iuribus quasi Episcopalis competit, non necessariò conferri debet Licentiate, vel Doctori, vt principalis dignitas Cathedralis: Concilium enim, quando loquitur de dignitatibus, c. 12. Sess. 24. hortatur, vt conferatur Doctoribus, non verò præcipit: quia hoc nullibi dicitur esse necessarium. *Vide Sess. 24. c. 12. §. Hortatur.*

REMISSIONES.

Vide Concil. Brachar. 4. act. 2. cap. 4. cum seqq. Flamin. de Resignationib. lib. 8. q. 5. num. 5.
2. Ideoq; antea in Vniuersitate Studiorum, &c.] Vide Menoch. de Arbit. casu 425. num. 35. Nauar. de Orat. Miscel. 38. num. 154. cum seqq. P. Henric. in sum. p. 2. lib. 10. cap. 16. §. 2. lit. R. & lib. 14. c. 19. in princ. P. Azori. inst. Moral. p. 2. l. 3. c. 28. q. 9. & lib. 6. c. 6. q. 1. P. Lessi. de Iust. lib. 2. cap. 34. dub. 24. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. Gloss. 4. num. 67. Cened. ad Decretum, Collect. 51. num. 4. in fine. P. Valer. Reginald. in praxi pæn. lib. 30. tract. 3. num. 171.

R 5

CAP.

*Concil. Trid.
declara-
tear in dicitur
vltore*

Distributiones quotidiana creanda ex tertia parte quorum
fructuum quorumcunq; beneficiorum. Portiones absentium
dunt prae locis arbitrio Episcopi. excipe adu ministrantem
Ecclesia curata extra ciuitatem. Excipe quasdam Cathedralium
& collegiatas Ecclesias. Vbi non ministrantes per-
dant aliquid quod ad dictam tertiam
partem ascendit.

237 &c. **E**piscopi, & etiam tanquam delegati Apo-
stolici, lex fructibus, & prouentibus quibuscumq;
omnium dignitatum, personatum, & officiorum, in Eccle-
siis Cathedralibus, vel Collegiatis existentium, & tertia
partem in distributiones, eorum arbitrio assignandas, ad-
dere possint; vt scilicet, qui eas obtinent, si persona
competens ibi seruitium iuxta formam, ab eisdem
Episcopis praescribendam, quolibet die statuto non im-
uerint; illius diei distributionem amittant, nec eas
quo modo dominium acquirant, 4 sed Fabrica Ecclesiae
quatenus indigeat, aut alteri pio loco, 5 arbitrio Ordinarii
applicetur. Crescente vero contumacia, contra eos
sacrorum Canonum constitutiones procedant. Quibus
cui ex praedictis dignitatibus in Ecclesiis Cathedralibus
vel Collegiatis, de iure, seu consuetudine, iurisdictionis
ministratio, vel officium non competat, sed extra
diocesim in diocesi cura animarum imminet, cuius, qui
tatem obtinet, incumbere voluerit; tunc pro tempore
quo in curata Ecclesia resederit, ac ministrauerit, tanquam
quam praesens sit, ac diuinis interfit, in Ecclesiis Cathedra-
libus, ac Collegiatis habeatur. Haec in iis tantum Eccle-
siis constituta intelligantur, in quibus nulla est consuetudo
vel statutum, vt dictae dignitates non seruientes aliquo
amittant, quod ad tertiam partem dictorum fructuum
& prouentuum ascendat: 9 non obstantibus consuetudinibus
etiam immemorabilibus, exemptionibus, & consuetudinibus
nibus, etiam iuramento, & quauis auctoritate firmatis.
DECI

DECLARATIONES.

1 *Ex fructibus, & prouentibus quibuscumq[ue].*] Huius capituli dispositio loco habebit, si fructus illi & prouentus sint illius Ecclesie, in cuius choro sedem habent hæc Dignitates: secus uero, si nullos fructus percipiant istæ dignitates ex illis Ecclesiis, in quibus habent sedem in choro tantum, & in quibus nunquam fecerunt residendam, & habent proprium districtum, in quo suam Iurisdictionem exercent.

2 *Omniū dignitatum.*] Non tamen comprehenduntur Dignitates, quæ etsi habent locum in choro, nullas tamen habent distributiones quotidianas, nec sufficientes præbendas, vel fructus tenues, quæ teneri possunt cum Canonicatibus, ubi est consuetudo, absque aliqua dispensatione, ut c. *Licet*, de Conf. in 6. nec illis unire Ecclesias parochiales ad augendos fructus distributionum quotidianarum Episcopus potest. Si aliquibus ex Dignitatibus, quæ sunt de iure patronatus Laicorum, in fundatione concedatur, aliquod longum tempus, per quod illas obtinentes abesse possint, sine fructuum & prouentuum amissione; per hoc decretum nihil est istiusmodi concessioni derogatum. Verum Dignitates omnes, etiam illæ quæ sunt de iure patronatus, detractioni tertiæ partis fructuum obnoxie sunt, ut c. 3. Sess. 21. dicitur. Similiter, obrinens in Cathedrali, vel Collegiata dignitate, licet uocem in Capitulo non habeat, nec distributiones quotidianas cum cæteris participet, residere tamen tenetur; & sic detractioni istius tertiæ partis fructuum est obnoxius.

Obrinens legitimè duas dignitates in Cathedralibus, in digniori residere debet, & nihilominus fructus alterius lucratur; non tamen distributiones quotidianas, nec eam tertiam partem præbendæ, quæ auctoritate huius Decreti, in quotidianas distributiones est conuersa. *Sup. Sess. 21. de Ref. c. 3. §. Habens.*

3 *Tertiam partem in distributiones.*] Congregatio censuit, hoc procedere etiam quando distributiones sunt sufficientes. Et distributio faciendæ est ex fructibus, non secundum taxam antiquam, prout in libris Capitularibus seu alijs notatur, sed secundum communem ualorem currentem. *Vide Sess. 21. cap. 3. §. Tertiam partem.*

Archiepiscopus Panormitanus, uolens creare distributiones in Cathedrali, iuxta formam huius capituli, dimisit liberas præbendas, distributionesque constituit ex redditibus eiusdem Ecclesie, proueniens à mortuariis & administratione Sacramentorum. Sed Congregatio decreuit, ut ex tertia parte præbendarum constituerentur distributiones quotidianæ.

Abulen.

Acil. Trid.
declara-
eat in dis-
m. ccc.

Illustrissimi & Reuerendissimi Domini. In Ecclesia Abulensi
 distributiones quotidianarum fructibus praebedarum separatae
 sunt, & Capitulum praetendit D. Episcopum non posse tertiam
 partem omnium fructuum praebedarum dictae Cathedralis Ecclesiae
 separare pro quotidianis distributionibus; sub praetextu, quod
 consuetudine immemorabili dignitates, Canonici, portiones
 ceteri praebedari dictae Ecclesiae Abulensis solent lucrum
 praebedarum suarum residentes & interessentes qualibet die
 hora dumtaxat, videlicet ad primam, vel tertiam, vel aliam
 determinationem à Capitulo, pro temporis commoditate
 dam, nec ad maiorem residentiam & diuinorum interessentium
 compelli posse: Sed nihilominus D. Episcopus dicit posse de
 ex omnibus fructibus praebedarum dictae Ecclesiae praedictam
 tertiam partem separari, & pro distributionibus quotidianis illam
 di per omnes horas Canonicas, diurnas & nocturnas propor-
 tionabiliter pro diuinis tantum interessentibus, iuxta Decretum
 Trident. Sess. 21. cap. 3. & praesenti c. & praetensam consuetudinem
 immemorabilem ait non obstare, cum eam Concilium in dicta
 decretis tollat & abroget: grossa autem praebedarum, quae pro
 horae assistentia datur, non habet vim, nec effectum distribu-
 tionum quotidianarum: nec satisfit Concilio, quia Concilium loquitur
 illis distributionibus, quae per omnes horas Canonicas diurnas
 nocturnas diuisantur & lucriant, & absentibus ex causa commo-
 ditatis, prout praedicta grossa. Haec enim distributiones de iure
 pro fructibus praebedarum habentur, quam pro distributionibus
 quotidianis, extraneas. Cum nonnulla, §. Praeterea cum in
 quibus, de praebed. inter communes. Cosmus in prag. sum. de
 in titulo. Quo tempore quis debeat esse in choro, Gloss. var. de
 distributiones. Paris. Conf. 32. num. 8. lib. 4. & pluries resoluta
 in duabus resolutionibus, quarum copia datur & fuerunt
 à Couat. lib. 3. var. resol. cap. 12. num. 2. Et Capitulum conuenit
 grossam hanc pro quotidianis distributionibus computat
 ita quod teneatur illam Episcopus proportionabiliter distribu-
 per omnes horas Canonicas, tam diurnas, quam nocturnas
 interessentibus tantum, & non pro interessentia vnus tantum
 horae, ne chorus & Ecclesia sint in aliis horis, & diurnis officio
 bito seruitio, & ministrorum praesentia destituta, contra decem-
 mentem Concilij. Quare Illustrissimis & Reuerendissimis DD.
 supplicamus, declarari vel D. Episcopum Abulensem, pro quotidia-
 nis distributionibus tertiam partem quorumcunque fructuum
 praebedarum Ecclesiae Abulensis separare & assignare propor-
 tionabiliter, per omnes horas Canonicas

& nocturnas dividere, pro mercede & stipendio personaliter inter-
 esse duntaxat, etiam si in Ecclesia Abulensi consuetudo sit
 immemorabilis, vel statutum, secundum quod grossa præbendarum
 lucrifiat interessendo qualibet die vni horæ tantum: vel declarati,
 D. Episcopum Abulensem posse istam grossam loco tertiæ partis fru-
 ctum dividere, & assignare pro quotidianis distributionibus, per om-
 nes horas Canonicas, & non pro mercede vnius horæ, sed pro ser-
 vitio & personali præsentia omnium horarum assignetur proportio-
 nabiliter lucranda, vt satisfiat Concilio.

R E S P O N S I O.

Congregatio Concilij censuit, per grossam, quam isthic lucrif-
 aciant interessentes quotidie vni tantum horæ, non esse satis-
 factum Concilio in præsentia c. & c. 3. Sess. 21. Episcopus tamen
 non debet dictam grossam accipere, & inter alias horas di-
 uidere, sed ex reliquo corpore præbendarum, si non omnino ter-
 tiam partem, saltem tantam portionem detrahere, quanta sufficiat
 ad constituendas distributiones; quæ singulis horis sufficiant,
 vt verisimiliter non negligantur iuxta formam ab eodem E-
 piscopo præscribendam. Episcopus autem non potest dignitatibus,
 personatibus, & officiis statuere certam officij & seruitij formam
 præter solitam, pro lucranda tertiâ parte præbendæ in distributiones
 conuerfa.

4. *Sed fabrica Ecclesiæ.* Id locum habet in dignitatibus, personati-
 bus, & officiis; non ergo per hæc verba comprehendit Canonicatus;
 sed illud distributionum genus habet etiam locum, quando non ad-
 esset illa ratio quod nullæ, vel ita tenues distributiones essent, vt di-
 citur in cap. 3. Sess. 21. Sed in odium non residentium applicandum
 est fabricæ, &c.

5. *Arbitrio Ordinarij applicetur.* Et eo non obstante, quod ista
 beneficia obtinentes dimitterent istam tertiam partem, possunt
 ab Ordinarijs compelli ad residentiam, pœnis præscriptis Decreto
 Concilij, Sess. 24. cap. 12. *Vide ad cap. 3. Sess. 21. §. Itaque differen-
 tia in fine.*

6. *Iuxta sacrorum Canonum constitutiones procedant.* Consuetudo
 immemorabilis excusare non potest à residentia in Ecclesijs Cathed-
 ralis. Et ita declarauit S. D. N. Gregorius XIII.

7. *Cura animarum imminet.* Secus si tantum Iurisdictionalis;
 & verò vnitæ sunt, est locus cap. *Exstirpanda. §. qui verò de præ-
 bend.*

8. *Tanquam præsens, &c. a Collegiatis habeatur.* Non compre-
 henduntur Canonici quatenus habentes Ecclesias parochiales, non
 tamen vnitæ Canonicatibus: qui si in parochialibus resederint, &
 fuerint priuilegiati ad perceptionem fructuum, exceptis distribu-
 tionibus

Concil. Trid.
 declar.
 c. 3. Sess. 21.

tionibus quotidianis, iuxta Bullam sanctę memoriae Pii Quinti ex indulto Apostolico, non poterunt optare domos Canonice neque Canonicatum privilegiales, aut similia obtinere, cum debeantur pro presentibus, sed tantum sunt privilegiati ad presentibus fructus, & id quidem quando existat consuetudo vel statum quod absentes non possint optare.

¶ *Non obstantibus consuetudinibus.*] Congregatio censuit, hanc esse derogatum fundationi.

REMISSIONES.

¶ **V**ide Cou. lib. 3. vari. cap. 13. num. 7. Navar. de Orat. Miscel. 6. & Miscel. 14. n. 51. Gutier. Canon. lib. 1. cap. 1. nu. 106. in praxi Episc. p. 1. verbo Distributiones §. 4. pag. mihi 116. P. inst. Moral. p. 2. lib. 7. q. 3. col. 831. Quarant. in sum. Bullarum v. sidentia, pag. 445. Nicol. Garf. de Benef. p. 3. cap. 2. à n. 430. cum P. Henric. lib. 7. de Indulg. cap. 39. §. 3. pag. 592.

Decisiones Illustrissimorum Cardinalium Sacre Congregationis ad ductę à Nicol. Garcia locis infra citatis.

¶ **P**rima. In Decreto Sess. 21. c. 3. agitur de Canonicatibus, & portionibus, & sit de necessitate hæc detractio, quando fuerit distributiones, vel ita tenues, quę distribuuntur intercessentium, sed in c. 3. Sess. 22. deducitur hæc tertia pars ex dignitatibus, iam non ex necessitate, sed in odium non residentium, & portionem non presentibus, sed aliovi pio loco applicanda, refertur Benef. p. 3. c. 2. num. 456.

¶ **S**ecunda. Portiones absentium accrescunt deseruentibus, in Decreto Concilij, Sess. 21. c. 3. separata sint: secus vero si ex cap. 3. Sess. 22. tunc enim fabricę Ecclesię, quatenus indigentia, terti pio loco arbitrio Ordinarij applicabuntur, nec obstat alia consuetudo, qua cauetur vt deseruentibus portiones non seruentur accrescant. refert Garf. d. c. 2. num. 465.

¶ **T**ertia. Differentia inter cap. 3. Sess. 21. & aliud cap. 3. Sess. 22. quod ca. 3. Sess. 22. loquitur tantum de dignitatibus, à quibus tertiã partem fructuum in distributiones quotidianas distribuendam separare potest, dato etiam quod distributiones quotidianę non sint tenues, & hoc in odium obtinentium dignitates, & negligentium, & quando ista tertia pars subtrahitur per non seruentium amittitur, locis pijs est applicanda. c. verò 3. Sess. 21. loquitur quando distributiones sunt ita tenues, vt negligatur: & hoc tertia pars sic separata, & in distributiones ab Episcopo conuertitur.

non seruientes amittitur, proportionabiliter seruientibus acceteleat.
Garf. d. c. 2. num. 465.

Quarta. Quando Episcopus vltus est remedio c. 3. Sess. 21. in detrahenda tertia parte ex dignitatibus, non potest vti remedio c. 3. Sess. 22. in detrahenda alia tertia parte ex dignitatibus, & nihil dicitur nisi est ijs, qui nihil contulerunt, refert Garfia vbi supra, n. 472.

Quinta. Hæc deductio faciendâ est ex fructibus, non secundum taxam antiquam, prout in libris Capitulorum, seu alijs, sed secundum valorem currentem, refert Garf. num. 467.

Sexta. Obtinens in Cathedralibus, & Collegiatis dignitatem licet vocem in Capitulo non habeat, nec distributiones quotidianas cum cæteris participet, residere tamen tenetur, & sic detractioni ipsius tertiæ partis fructuum est obnoxius, refert Garf. num. 481.

Septima. Antequam detractio hæc fiat, deducendæ sunt priuæ pensiones, & alia onera legitimè imposta, quandiu illa durauerint: sed de nouo imposta non comprehendunt istam tertiam partem, & quod de fructibus alteri reseruatis non fit ista detractio, donec reseruarius vixerit: sed si beneficij titulum habens neglexerit residere, priuandus est eodem titulo alteri postea conferendo, refert Garfia num. 468.

Octaua. Nec pro distributionibus Canonicoꝝ Cathedralis, vel Collegiatæ Ecclesiæ auferendum est quicquam de beneficijs, quæ sunt extra Ecclesiam Cathedralis, vel Collegiatam: nisi Ecclesiæ, vel beneficia, extra dictam Cathedralis, vel Collegiatam existantia, essent perpetuò Canoniatum vnita præbendis prædictarum Ecclesiarum: à quibus beneficijs extra prædictas Ecclesias, si quid ob eam causam exactum esset, debet restitui, & de cætero ab huiusmodi exactione abstinere, refert Nicol. Garf. n. 474.

Nona. Congregatio Concilij censuit, per grossam, quam illi loci faciunt interequentes quotidie, vna tantum hora, non esse satisfactum Concilio, Sess. 21. cap. 3. & Sess. 22. cap. 3. Episcopus tamen non potest d. grossam accipere, & in alias horas diuidere: quin potius ex reliquo corpore præbendarum, si non omnino tertiam partem, saltem tantam portionem detrahere, quanta sufficiat ad constituendas distributiones, quæ singulis horis verosimiliter non negligantur, refert Gar. num. 485.

Ex fructibus, & prouentibus.] Garf. d. c. 2. n. 477. dicit, quod debent esse fructus illius Ecclesiæ in cuius choro sedem habent hæc dignitates: secus verò si nullos fructus percipiant istæ dignitates ex illis Ecclesijs, in quibus sedem habent, in choro tamen nunquam ferunt residentiam, & habent proprium districtum, in quo suam iurisdictionem exercent.

Omnium dignitatum.] Gar. d. ca. 2. n. 483. resoluit, quod non comprehenduntur dignitates, quæ etsi locum habent in choro, nullas tamen

icit. Triu-
teclara.
deat. v. di-
th. ecc.

men habent distributiones quotidianas, nec sufficientes præben-
 vel fructus tenues, quæ retineri possunt cum Canonicibus, et
 Consuetudo, absque alia dispensatione, vt cap. 1. de Conuentu
 6. nec illis vnire Ecclesias Parochiales ad augendum fructus
 distributionum quotidianarum Episcopus potest.

CAPVT IV.

In Cathedrali, vel Collegiata, etiam regulari mancipata
 habeat vocem in Capitulo, nisi sit subdiaconus. Oneribus
 eundis per se infra annum sint quique idonei. In pro-
 rum prouisio fiat solis habentibus
 integrè etatem,
 &c.

Q Vicumque in Cathedrali, vel collegiata, seculari
 vel regulari Ecclesia diuinis mancipatus
 is, in Subdiaconatus Ordine saltem constitutus
 vocem in huiusmodi Ecclesiis in Capitulo non habet
 etiam si hoc sibi ab aliis 2 liberè fuerit concessum. 3
 rō, qui dignitates, personatus, officia, præbendas, pen-
 nes, ac quælibet alia beneficia in dictis Ecclesiis
 nent, aut in posterum obtinebunt, quibus oneribus
 sunt annexa, videlicet, 4 vt alij Missas, alij Euangeli-
 alij Epistolas dicant, seu cantent, quocumque in
 gio, exemptione, prærogatiua, generis nobilitate
 signiti, teneantur, iusto impedimento cessante, 5
 annum Ordines suscipere requisitos: alioquin perire
 currant, iuxta constitutionem Concilij Viennensis
 incipit. Vt ij qui; quam præfenti decreto impen-
 cogant, Episcopi eos diebus statutis dictos Ordines
 plos exercere, ac cætera omnia officia, quæ de
 cultu diuino præstare, sub eisdem, & aliis, etiam
 ribus pœnis, arbitrio eorum imponendis. Nec 6
 in posterum fiat prouisio, nisi ijs, 6 qui iam etatem, &
 ras habilitates integrè habere dignoscantur: aliter
 ta sit prouisio.

2 c. viij, de
 ata. Et qual.
 in Clem. lib.
 1. c. 2. tit. 6.

DECI

DECLARATIONES.

1 *Quicumq; in cathedrali.*] Qui sunt in sacris, & maxime in Presbyteratus Ordine, nullo statuto videntur prohiberi posse quin vocem habeant in Capitulo.

2 *Libere fuerit concessum.*] Non modo in omnibus actibus expediendis, qui Capitulariter expediuntur, sed etiam in electionibus.

3 *liberò qui dignitates.*] Canonici qui Ordines factos debitos, post monitionem sumere recusant, ab Ordinario privati debent. At tamen Archidiaconus, ad quem de consuetudine Ecclesie spectat, (absente Decano) convocare Capitulum, & in eo proponere, & resolutiones accipere, id potest, etiamsi non sit in sacris. cum iste sit actus jurisdictionis, qui competit Archidiacono, etiam in sacris non constituto, & ad Decanum non spectat ratione Ordinis, sed antiquitatis & superioritatis.

4 *Ut alij Missas.*] An Canonici teneantur, per seiplos cantare Missas in omnibus festis & Dominicis Adventus, & Quadragesimæ, ad tantum solemnitatibus? Congregatio censuit, cogendos esse ad personaliter canendas missas illis diebus quibus ex institutis, & legitima consuetudine illius Ecclesie debent.

5 *Intra annum Ordines suscipere requisitos.*] Ex hoc Decreto, & cap. 12. Sess. 24. de Reform. §. *neminem etiam*, non est priuandus quis Canonice, qui tamen decem & octo annos natus sit: nec per Decretum Concilij, Sess. 23. cap. 12. quo cautetur ne quis ante 22. annum sacris initiari possit, quia per hoc Decretum nemo cogitur ordinari, nisi in legitima ætate constitutus.

Congregatio Cardinalium censuit, ad obtinendam parochialem oportere eum, cui confertur, attingere 25. annum, atq; intra annum a die collationis debere ipsum ad presbyteratus ordinem se facere promoueri.

6 *Quiam aetatem.*] Declaratur in Sess. 24. c. 12. §. *neminem*, ibi, *ut in tali ætate.*

Obtinens parochialem Ecclesiam per provisionem Sedis Apostolicæ, habens liberam curæ exercitium, & omnium bonorum, fructuum, & proventuum ad dictam Ecclesiam parochialem pertinentium possessionem, licet in limine adeptæ possessionis prædictæ mortalis fuerit per aliquem in peritorio, tamen tenetur promoueri facere intra annum, lite pendente, partemq; fructuum ei pro sufficienti viâ assignare, iuxta Concil. Tridentini formam.

REMISSIONES.

Vide Frat. Emmanuel. quæst. Regul. tom. 1. qu. 1. cul. 6.

¶ *si vero, qui dignitates, &c.* Vide P. Azori. inst. Moral. p. 2. cap. 8. quæst. 11. col. 698. Fr. Emman. quæst. Regul. tom. 2. quæst. art. 5.

γ *Cogant, Episcopi, &c.* Vide infra, Sess. 24. c. 11. vers. Episcopi autem, N. u. in tract. de Orat. Miscel. 45.

δ *Nec alius in posterum fiat promissio.* Vide Nau. Conf. 45. de tempor. Ordinariis & Conf. 2. de præbend. P. Paul. Comitoli. Moral. lib. 6. quæst. 64. num. 2. P. Less. de Iustit. lib. 2. cap. 34. in fine.

ε De statuto Compostellanæ Ecclesiæ, quod, qui inferius quadraginta annos habeatur pro iubilato sita ut esset excommunicatio, & laetaretur quotidianas distributiones, sit sublatum per Cardinalium Congregationem, licet postea, ut dicitur, in executione Sanctissimus dixerit, dictum statutum esse tolerandum per Stephan. Gratian. dilect. forens. cap. 298. num. 19.

CAPIT V.

Dispensationes committenda extra curiam Romanam, vitio ab Ordinariis locorum: nec gratiosè effectum habent, nisi Episcopus cognoverit summarie.

Dispensationes, quacumque auctoritate concessæ, si extra Romanam Curiam committentur, 2 committantur Ordinariis illorum, qui eas transierint. Eæ vero, quæ gratiosè concedentur, non sortiantur effectum, nisi prius ab eisdem, tanquam delegatis Apostolicis, 3 summarie tantum, & extrinsece cognoscatur, expressas preces subreptionis, vitio non subiaccere.

DECLARATIO IN

DECLARATIONES.

1. *Dispensationes.*] Summariè tantum & extrajudicialiter cognoscantur dispensationes: requiritur tamen citatio.

2. *Committantur Ordinarijs.*] Dispensationes in forma gratiosè impetratæ, quæ vulgò dicuntur, sine causa, debent præsentari Ordinarijs, ut ab eisdem cognoscantur, iuxta decretum Concilij in præsentibus cap. nec antèa partes illis vti possunt.

3. *Cognoscatur.*] Nec aliquid accipere Episcopo vel Vicario licet, vel ratione taxæ, etiam ex immemorabili tempore, vel ratione sigilli, vel cuiusvis alterius rei. Quapropter dictum illud quod solet poni in literis dispensationum, scilicet, *ut nihil muneris, aut præsentis, etiam sponte oblatis accipi possit, pro illarum executione*, ita intelligendum est, ut neque Ordinarius ipse, neque Vicarius eius quicquam profusus etiam pro mercede laboris, quem ea in re susciperent, capere possint. Notarij verò pro examine testium quartam partem aurei, seu Ducati licet accipere possint. Ita declaravit S. D. N. Gregorius XIII. qui dixit etiam, quòd pro literis ad absolutionem & dispensationem in foro conscientiz tantum, nihil omnino percipi possit, quemadmodum & Romæ observatur.

Nemo poterit publicare indulgentias, in sua Ecclesia concessas, sine licentia & auctoritate Ordinarij illius loci, non obstante quacunque exemptione. *Suprà, Sess. 21. c. 9. §. Deinceps.*

Quando sunt plures indices in solidum constituti, vno causam cognoscente, ceteri cognoscere prohibentur, est enim locus præsentationi, cap. *Cum plures, de offic. de leg. lib. 6.*

REMISSIONES.

Vide Seraphin. decis. 1072.

Quòd si Papa, aut Delegatus eius, concessam à se dispensationis gratiam committat Ordinario, ut verificata narratiua dispenset, non expirat morte Papæ concedentis, quamvis Episcopus nondum dispensauerit, auctorem gratiam acceptauerit, resoluit P. Henricus in sum. p. 1. lib. 7. cap. 21. §. 7.

CAPVT VI.

Circumspectè commutanda vltimæ voluntates.

IN commutationibus vltimarum voluntatum, a quæ non nisi ex iusta, & necessaria causa fieri debent, Episcopi,

§ 2

Infrà, Sess. vlt. de Reform. c. 4.

Concil. Trident. declar. ...

scopi, tanquam delegati Sedis Apostolicæ, i summo
& extrajudicialiter cognoscant, nihil in precibus, m
ta veritate, vel suggesta falsitate fuisse narratum, p
quam commutationes prædicti executioni deman
tur.

DECLARATIONES.

*Summarie & extrajudicialiter.] Idem in omnibus articulis
causæ est seruandum.*

REMISSIONES.

*Vide Spin. in s. vulo Testa. Gloss. i. Rub. num. 42. Frat. E
q. Regu. tom 2. q. 125. art. 9. Aloy. Ricci. in Collect. decis.
lect. 558 per totum, & Collect. 1270 & decis. 3. Alex. Rauden
decis. 44. Capell. Tholos. decis. 6. Guid. Pap. decis. 556.*

Quod Episcopus ob causam, quæ suo iudicio videatur
test legatum quodcumque pium ad certum usum relictum,
usum pium commutare, quamuis tale legatum de iure, & i
leat adimpleri, docet Sylvest. verbo Legatum 4. q. 12. quæ
& sequitur Frat. Ludou. Beia respons. casuum Conscience p
su 22.

CAPVT VII.

*In appellationibus, &c. seruetur tenor c. Roma
na, in 6.*

Legati, & Nuncij Apostolici, Patriarchæ, Prim
& Metropolitanæ in appellationibus ad eam
positis, in quibusvis causis, tam in admittendis app
tionibus, quàm in concedendis inhibitionibus p
pellationem seruare teneantur formam & tenore
crarum a constitutionum, & a præsertim b Innocentio
quæ incipit, Romana: quacumque consuetudine,
immemorabili, aut stylo, vel privilegio, in contr
non obstantibus: aliter inhibitiones, & processus, s
secura quæcumque sint ipso iure nulla.

*a in Concil.
Lugdun.
b c. Roma
na, de appel.
in 6.*

DECLARATIONES.

Legati.] Per hoc Decretum non comprehenduntur sententia

inferioribus Ordinarijs lata, vt earum appellationes deuoluantur ad Episcopum Diocesis, ad quem cessante exemptione deuoluerentur.

Capitulum Romana, de appel. in 6. seruari debet etiam in appellationibus ad Sedem Apostolicam interpositis.

REMISSIONES.

Et praesertim Innocentij IV. Vide Soarez de Paz in praxi, tom. 2. p. 3 cap. vnic. num. 4. ad finem, & num. 14. cum seqq.

CAPVT VIII.

Episcopi plenissime videant pias omnes dispositiones, quorumcunque Collegiorum, exceptis ijs que sunt sub immediata regum protectione, non obstantibus, &c.

Episcopi & a etiam tamquam Sedis Apostolicæ delegati, in casibus à iure concessis omnium piarum dispositionum, tam in vltima voluntate, quàm inter viuos, 1 sint executores; 2 habeant ius visitandi & hospitalia, 3 Collegia quacunq; ac 3 1 Confraternitates laicorum, etiam quas scholas, siue quocumque alio nomine vocant: non tamen, que sub regum immediata protectione sunt, sine eorum licentia: elemosynas Montis Pietatis, siue Caritatis, & pia loca omnia, quomodocumque nuncupentur, etiam si prædictorum locorum cura ad laicos pertineat, atque eadem pia loca exemptionis priuilegio sint munita; ac omnia, quæ ad Dei cultum, aut animarum salutem, seu pauperes sustentandos instituta sunt, ipsi ex officio suo b iuxta sacrorum Canonum statuta 6 λ cognoscant, & exequantur: 7 μ non obstantibus, quacunq; consuetudine, etiam immemorabili, 8 priuilegio, 9 aut statuto.

a Clem. quia contingit, de relig. demi.

b c tua, &c. Ioannes, de testam.

DECLARATIONES.

1 Sint Executores. An Episcopi, ita sint piarum dispositionum executores, vt Archidiaconi, Diaconi & ceteri inferiores non possint de eis cognoscere iuxta eorum consuetudines etiam immemorabiles? Congregatio censuit, Episcopos cumulatiue executores ad alios inferiores, piarum dispositionum esse.

Si 3 Ha-

cil. Trid. declarat. cap. 13. de re. iud. v. l. c. c.

2 *Habeant ius visitandi Hospitalia.*] Licet autem hoc Decretum concedat facultatem Episcopis visitandi hospitalia, & carceres, non prohibet tamen, quin & iudices seculares eadem visitare possint, si hoc eis alias legitime licet. Estque huic capitulo scriptura, nisi fuerit talis aut similis clausula in fundatione.

Nam si in fundatione fuerint expresse exempta ab Ordinario, tunc non poterit Ordinarius visitare etiam virtute huius Decreti per quod nihil est fundationi derogatum. Nihilominus Consuetudo censuit, Ordinarium posse visitare Hospitalia, & quaevis proprium priuatum corrigere & reformare, in his tantum, quae ad quandam voluntatem fundatorum pertinent, & ex hoc Decretum testatem habere exigendi rationem ab Administratoribus Hospitalis, vna tamen cum illis deputatis, quibus ex consuetudine tradenda est. Atqui Ordinarius non habet auctoritatem visitandi Hospitalia, neque confraternitates, quae à Laicis reguntur, nisi iure à iure expressis. capitulum autem hoc intelligitur, & habet tantum in casibus à iure communi permisis: licebit tamen Ordinario ab eis rationem administrationis exigere, nulla habita iuris communis, sed seruata tantum huius c. dispositione.

Hospitalia etiam vniuersa, in quibus Ecclesiae sunt, vbi alia officia celebrantur, & bona eorum & earum non sunt, debent ab Ordinarijs visitari.

3 *Confraternitates.*] Episcopus potest visitare Capellania capitulum Laicorum in Ecclesijs Regularium erectas, & administratores, etiam si forent in Regum ditionibus: exceptio tamen quae expresse reperiuntur sub Regum protectione, in super Congregatio, si Episcopo Hospitalia aliquod visitati iuxta hoc caput, opponatur exceptio quod sub imperatorum protectione existat; non ad secularem iudicem, sed admet Episcopum talis exceptionis cognitionem & distinctionem retinere.

4 *Cura ad Laicos.*] Hospitalia licet à Laicis administrentur, sub protectione Ducum, si alias Ecclesiastica erant, possunt Ordinarijs visitari, & potest Episcopus in eis exequi, quae in hoc Decretum continentur.

Abulensium visitationis Causa proposita.

Illustrissimi & Reuerendissimi Domini: Episcopus Abulensis Imperator volens visitare quoddam Hospitalia de Olmedo, à Laico fundatum, necnon Capellania in eo existentes, fuit in possessione Religiosis sancti Hieronymi, praerudentibus, ad eos dictum Hospitalis administrationem spectare: ad quorum instantiam, per quos ad seculares iudices delatus fuit: quo tamen non obstanti, Episcopus praerendit vigore huius c. dictum Hospitalia visitare potest. Iuribus, plicat declarari, etiam si dictus Prior à fundatore fuerit institutus.

RESPONSIO.

Congregatio Concilij censuit, ex Decreto huius capituli, Episcopum posse visitare, nisi aliter cautum sit in fundatione. Neque aliter faciendum est, licet predictus Prior instaret, attentis verbis, in fine dictæ declarationis, siquidem verba institutionis dicti Hospitalis & Iuris Patronatus erant huiusmodi, videlicet: *Item rogo & peto in gratiam, & Eleemosynam, & propter seruitium Domini nostri, à Domino Priore nunc & pro tempore B. Maria della mezza vada. Ordini Sancti Hieronymi, ut tempore meæ migrationis ab hac presenti vita, & ab eius successoribus pro tempore, & in perpetuum exeuntibus, in dicto Monasterio sint patroni dicti Hospitalis, quod ita fundo & relinquo fundatum, quos ego nomino in tales Patronos successores, unum post alium, ita ut Prior pro tempore dicti Monasterij, Patronus dicti mei Hospitalis, quod ita fundavi, illud visitet, & in eo providere debeat, quicquid ei videbitur convenire, pro illius sustentatione, in quantum sufficiens redditus, quos ego relinquo dicto Hospitali; adeo quod dictus Patronus opponat personam fidelem, & bona conscientia, qua locare debeat hereditates, & bona per me dicto Hospitali relicta, exigatq; eorum redditus, et si, usque & sincere exponat in sustentationem ipsius Hospitalis, & illius manutentionem, & personarum pauperum sibi bene visarum, pro ut redditus per me relicti sufficient; dante dicto Patrono tali persona, pro eius labore ex redditibus dicti Hospitalis, quod sibi videbitur mereri: diciturq; Patronus singulo anno recipiat computum dictorum reddituum, & visitet Capellam, & sciat an Missa illius, quæ ego institui, celebretur, & exigat pœnas à Clericis & Capitulo huius oppidi de Olmedo, si eis incurrerint, ob non celebrationem dictarum Missarum. Virtute autem & vigore horum verborum, siue clausulæ prædictæ Iuris patronatus & testamenti, quia in prædicta fundatione non fuit cautum ut Episcopus nullatenus se intromittat: Congregatio Concilij respondit, non bene prædictum Priorem instare, quia fundatio quæ producitur, non excludit Episcopum à visitatione.*

5. *Exemptionis privilegio.*] Si loca pia, in eorum fundatione exempta facta fuissent ab Ordinario, per hoc Decretum nihil est eis derogatum.

6. *Cognoscant & exequantur.*] Congregatio censuit Episcopum habere votum absolvendi, & condemnandi cum cæteris deputatis, & illius votum connumerari debere cum voto cæterorum, quorum maior pars votorum condemnat vel absoluit. *Infr. c. 9. §. Tunc.*

7. *Non obstantibus.*] Non obstat, quod videatur hæc facultas à iure data Episcopis *c. Tua. Eccl. Ioan. de testamentis*, & ita Concilium sustulisse eam habentibus ex consuetudine vel privilegio; nam etiam de iure potest competere inferioribus Prelatis, quia hoc est officium necessarium, & potius dicitur onus, quam honor.

cil. Trid.
declara.
eat in d.
17. ecc.

8 *Priuilegio.* Non obstat, quod illi qui debent persolvere aliquos legatum, sunt officiales Sancti Antonij inquisitionis, & ideo erant à iurisdictione Ordinarij, vel Professores in aliqua Vniuersitate ratione literarum Conseruatoriarum: quia hęc eximunt quos iurisdictione ordinaria, non autem delegata à Sede Apostolica hic.

9 *Aut statuto.* Congregatio censuit, executionem aduentus ministratores condemnatos iuxta hoc Decretum, siue soli Ordinario reddita fuerit ratio, siue vnà cum alijs deputatis, ad ipsorum Ordinarij spectare.

Congregatio censuit, decretum hoc debere habere locum, extra visitationem, & in casibus à iure non expressis, & licet Episcopi exigere rationem ab Administratoribus locorum iurisdictionis & priuatorum, generaliter sine vlla distinctione, (donec coram Ordinario eodem doctum fuerit de institutione, in qua secus esse cautum sit) etiam tunc quando ex priuilegio vel consuetudine vel aliqua alia constitutione alius esset reddenda ratio. *Vide per Hospitalis.*

Præsupposita consuetudine potest proprius Sacerdos Hospitalium pauperibus ibi degentibus Sacramenta ministrare, ibique celebrare, absq; interuentu Parochi, dummodo Sacerdos Hospitalis Ordinario sit approbatus.

REMISSIONES.

¶ *Vide Gloss. in cap. Relatum in 1. de Test. cap. 1. de Emp. reditas §. si defuncto, ibi, tamen principali, ff. de per. red. & apud Lusitanos extra Lex Regia lib. 1. tit. 62. §. 39. Vide de priuilegijs p. a. cause, priuileg. 149. Gutier. pract. lib. 1. q. 47. cum seqq. Azued. l. 3. num. 9. tit. 14. l. 8. nona Recopil. Zerol. xi Episcop. p. 1. verb. Hospitalis, vers. Ad tertium, Salas de consuetud. cap. 8. num. 20. Latè D. Mart. de Jurisd. p. 2. cap. totum, Bobad. in sua Politica, lib. 2. c. 17. num. 102. P. Azori. in Ital. p. 2. lib. 3. cap. 40. q. 10. Cened. pract. & Canon. q. lib. 1. q. 2. mer. 14.*

¶ *Materia huius cap. patebit ex decisionibus factis per congregationem Illustriss. Cardinal. super decisione dubiorum Conuentionis Illustrissimo Domino N. deputatam, prout refert D. Marta, cap. 1. mer. 4.*

¶ *Fuit dubitatum, an exceptione c. 18 §. ff. 22. qua exco. Hospitalia, quæ sunt sub immediata protectione Regum, & sine licentia non possunt ab Episcopis visitari, comprehendantur Hospitalia, quæ sunt in eorum ditionibus, & Regnis? Respon. g. gatio, non comprehendi nisi Hospitalia, quæ expressè reputantur esse sub Regum protectione, D. Marta, d. c. 18. num. 4.*

Item congregatio censuit, Episcopos posse visitare omnia hospitalia, & pia loca quomodocumq; nuncupentur, etiamsi sint privata laicorum, ac etiam corrigere, & reformare in casibus à iure expressis, nempe ob negligentiam, vel dilapidationem bonorum, utcumq; restatoris mens servetur, D. Marra d. c. 18. nu. 5.

Item congregatio censuit, si Episcopo aliquod hospitale visitare volent iuxta c. 8. sess. 22. opponatur exceptio, quod sub immediata Regum protectione existat, utique non ad secularem iudicem, sed ad ipsummet Episcopum talis exceptionis cognitio, vel definitio pertinerebit. B. Marra d. c. 18. num. 8.

[Episcopi.] Idem dicit in Abbatibus habentibus quasi episcopalem iurisdictionem, Flores Vari. li. 2. q. 24. n. 22. Et in Capitulo Sede vacante post Mariens. & P. Molin. resoluit P. Sanch. de Matrimon. li. 8. disp. 2. n. 10. sed Bald. decis. 99. decidit, quod facultas, quæ competit Episcopo exequendi vltimas defunctorum voluntates, non trañsit in Capitulum.

[Hospitalia.] Quæ sunt erecta auctoritate Episcopi, esse loca pia, & religiosa, tenent Gab. de pia causa, concl. 2. Tiraq. de privilegijs pie causæ, in præfa. vers. Item relictum. Padil. in l. si aquam, Cod. de servit. & aqua nu. 46. Ludou. decis. 30. nu. 6. & 7. & decis. 93. nu. 36. & 45. Redoan. de Rebus Ecclesiæ non alien. Rub. 27. & Rub. 33. casu 12. Valde. conf. 105. n. 28. Solis de Censib. li. 2. c. 3. nu. 11. Menoch. de Recup. remed. 15. nu. 22. & seq. Guttier. Canon. lib. 1. c. 35. num. 29. Masc. de Probat. concl. 369. Card. Manric. de tacitis & ambiguis convention. li. 25. tit. 6. n. 69. Roch. de Visita. verbo Hospitalia, Car. Thuse. tom. 4. lit. H. concl. 158. & concl. 162. nu. 2. & 4. tom. 6. lit. P. concl. 338. Zerol. in praxi Episc. p. 1. verbo Hospital. §. 3. dub. 2. Azevel. l. 1. à nu. 26. tit. 1. l. 4. & l. 1. nu. 4. tit. 18. lib. 9. nouæ Recopil. Ceuall. commun. contra commun. tom. 4. q. 896. nu. 982. Lusi. Egid. in Repet. l. 1. p. 1. in initio, nu. 54. Cod. de Sacros. Eccles. Flores Vari. li. 2. qu. 21. nu. 179. cum seqq. Marc. Anton. Genuens. in praxi Archiep. Curia Neap. c. 17. latè Nicol. Garfi. de Benefic. p. 5. c. 1. n. 601. cum seqq. vbi nu. 602. resoluuit, hospitale etiam dici locum pium, quamuis non sit erectum, aut approbatum auctoritate Episcopi, cum causa pietatis sit institutum, quod etiam testatur Castill. quotid. lib. 1. de Vsfu fructu cap. 54. num. 24. & hoc cap. & sequens locum habere in hospitalibus, & locis pijs privati, nec ecclesiastica auctoritate institutis, censuisse sàeram Cardinalium Congregationem testatur idem Garfi. d. c. 1. num. 602. in fine.

[Collegia quæcumque.] Quod Collegia instituta pro sustentatione studentium pauperum, vel aliorum egenorum, sunt loca pia, & gaudent privilegijs Ecclesiæ, & de iurisdictione ecclesiastica; & si sunt instituta, seu erecta auctoritate ecclesiastica, nō solum sunt loca pia, sed etiā religiosa, tenent Girond. de Gabellis p. 7. n. 42. Azevel. l. 10. n. 26. tit. 1. l. 4. & l. 1. n. 3. tit. 18. l. 9. quos refert, & sequitur Garfi. d. c. 1. n. 612.

ciil. Trid. leclara. eae in d. 171. ecc.

Ac confraternitates laicorum.] Vide Garf. d. c. 1. num. 606. B. dil. in sua Politica li. 2. c. 18. nu. 228. Perez de Lara de Capellan. 2. c. 1. à num. 5. D. Marta de Iurisdic. p. 4. casa 113. num. 7. vbi dicitur loca pia, quæ habent hospitalia cum campanilibus, & canonicis, & ibi celebrantur Missæ. Et quod possit Episcopus visitare confraternitates laicorum, etiam existentes intus Ecclesias Regularium, ac illos ad reddendum computa compellere, refert Gratian. de Benin. Bonon. de eis. 13.

Non tamen qua sub Regum immediata protectione sunt.] Condat apud Lusitanos Ordin. reg. li. 1. tit. 62. §. 42. D. Mart. d. c. 1. Perez de Lara de Anniverf. & Capellan. li. 2. c. 1. nu. 49. Valasco 105. num. 62. Cabed. de Patronat. Regiæ coronæ cap. 39. num. 42. num. 5.

Cognoscant & exequantur.] An Episcopus possit compellere eos ad executionem? Affirmant Stephan. Gratian. de eis. 13. quem refert Aloys. Ricci. in collect. de eis. part. 3. collect. 714. *Non obstantibus, &c.*] Quod si quis administrator portuum videns se constructum ad reddendam rationem suæ administrationis appellaret, licet admittatur appellatio, non propter hoc peditur, aut suspenditur executio, censuisse sacram Congregationem, refert Zetol. in praxi Episcopali. p. 1. verbo tale, §. 3. versic. Sextum.

CAPVT IX.

Administratores cuiusvis fabricæ, confraternitatis, & quicumque piorum locorum singulis annis reddant rationem Ordinario, nisi aliter in fundatione sit cautum.

Administratores, tam ecclesiastici, quam laici, cuiusvis fabricæ, cuiusvis ecclesiæ, etiam Cathedralis, & confraternitatis, elemosynæ & Mōris Pietatis, & quicumque piorum locorum, singulis annis teneant reddere rationem administrationis Ordinario; & conditionibus, & priuilegiis quibuscumque; in contrarium si in fundatione, seu fabricæ expressè cautum esset. 7. Quod si in consuetudine, aut priuilegio, aut ex constitutione aliorum alius ad id deputatis ratio reddenda esset, 8. tunc committitur etiam Ordinarius: & aliter factæ libertatibus dictis administratoribus minimè suffragentur.

2 Clem. quia contingit S. ut aut pra-missa de vob. d. 1. b. sup. sess. 7. c. vi. & inf. sess. 25. c. 1. de reform.

DECLARATIONES.

Extra visitationem non habet locum hoc decretum.

1. *Administratores.*] Regulariter de omnibus locis pijs Episcopo est reddenda ratio ab Administratoribus, siue ea sint publica, siue priuata, Ecclesiastica, vel laicalia loca. Pia verò Vniuersitatū loca nō sunt obnoxia redditioni rationum Ordinario. Sub hoc Decreto non comprehenduntur Abbates, Praepositi & Abbatissae vitam regularem ducentes, & ideo administratores Monasteriorum de illis rationem Ordinario reddere non tenentur.

2. *Fabrica cuiusvis Ecclesiae.*] Ratio sumptuum fabricae cuiusvis Ecclesiae est reddenda Episcopis ordinarijs; nisi aliter in institutione eiusdem fabricae statutum sit. Itaq; ad reddendam rationem administrationis fabricae Ecclesiae Cathedralis, Ordinario, (nisi constet ex institutis & ordinatōibus eius, non posse Ordinarium se intromittere,) tenentur Capitulum & Canonici.

3. *Hospitalis.*] Etiam si esset vnitum. Ergo Administratores Hospitalium debent Episcopo reddere rationem administrationis suae: & si consuetudine, privilegio, & institutione aliqua personis alijs ad id officium electis ratio esset reddenda praedictae administrationis, reddenda est tamen Ordinario cum interuentu dictorum electorum.

4. *Quorumcumq; piorum locorum.*] Administratores piorum locorum, etiam exemptorum, nullam rationem reddentes, posthac eam Episcopo reddere debent: quod si alijs reddere soliti sunt, eum illis tamen praesentialiter adhibendus est Episcopus, qui quoties in dicto actu ad rationem computum adhibebitur, in condemnatione vel absolutione administratorum vnicum votum habeat. Ad quaesitum autem: An votum ipsius debeat numerari cum alijs, ita vt maior pars votorum absoluat, aut condemnet: an verò requiratur omnino votum Ordinarij ad condemnandum & absolucendum, etiam si maior pars deputatorum esset in contrario voto? Congregatio censuit, votum Episcopi connumerandum cum ceteris, ita vt maiorem partem suffragiorum consequi debeat.

5. *Consuetudinibus & privilegijs etiam immemorabilibus &c.*] Ceteris. Quia contingit, de Relig. domib. non sustulit consuetudinem & privilegia. Et ita censuit Congregatio in vna Cordubensi.

6. *Nisi secus forte in institutione.*] Verba haec, nisi secus forte in institutione & ordinatione talis Ecclesiae, seu fabricae expresse cautum esset: intelliguntur habere locum in Hospitali, quod cum tali conditione institutum est, scilicet, vt non teneantur administratores Ordinario reddere rationem. Vide supr. hoc c. §. Congregatio.

7. *Quod si ex consuetudine.*] Tam in hospitalibus Ecclesiasticis, quam priuatis,

8. *Tunc cum ijs adhibeatur etiam Ordinarius.*] Qui habebit votum
prove

cit. In
leclara.
eat in d
v. l. c. c.

provalij, & tanquam votum vnius cōnumerabitur. Ordinarij
bet votum in illo absoluendo & condemnando, sicuti ceteri
tati, & eius votum debet numerari cum alijs, ita vt maior pars
rum absoluat aut condemnet. supr. hoc c. §. *Cognoscant*. Cum
volet interuenire illis statutis diebus, ex consuetudine aut
vel constitutione; reddenda est ratio, dummodo singulis
fiat.

REMISSIONES.

¶ Vide Guttier. Canon. lib. 7. c. 35. n. 19. cum seq. Flores Van
q. 21. n. 180. cum multis seqq. latè Stephan. Gratian. *de
renf. c. 397. & decif. 188.* Aloyf. Ricci. in collect. decif. p. 3. collect.
§. *Montis pietatis*. De hac confraternitate agunt multi Doctores
quos plena manu refert Cened. ad Decretal. collect. 41. no. 2. q.
ad de Petr. Gregor. de Repub. li. 13. c. 16. à nu. 9. Baptist. Gem.
ris comment. 3. §. 3. P. Molin. de Iustit. tract. 2. disp. 325. Peret.
de Capellanis li. 1. c. 23. P. Paul. Comit. resposor. moral. lib. 4.
P. Rebello de Obligat. iustit. p. 2. li. 8. q. 13. per totam.
¶ *Nisi secus, &c.* Vide Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gl. 5. nu. 4.
29. n. 3. & super hoc cap. aliqua oratio fuit à facta Cardinalium
gregatione decisiones, quas refert D. Marta de Iustit. p. 2. c. 18.
9. & 10.

¶ Congregatio censuit, decretum sess. 22. c. 9. habere locum
extra visitationem, & in casibus à iure non expressis, & licet
pis exigere rationem ab administratoribus etiam locorum
corum & priuatorum, & generaliter sine vlla distinctione, &
do ex privilegio, vel consuetudine, vel alia constitutione
denda esset ratio, eisdem reddendam esse, adhibito cum illis
riori nisi in fundatione aliter cautum esset, nempe quòd ratio
dinario reddendæ non essent.

¶ Item Congregatio censuit, Ordinarium ex cap. 9. sess. 22.
administratoribus hospitalium, aliorumq; piorum locorum
nem administrationis exigere, donec eorum eodem Ordinarium
atum fuerit de institutione, in qua secus expressè cautum sit.

CAPVT X.

*Quorumcumq; Notariorum sufficientiam scrutentur Ordines
& non sufficientes ac delinquentes prohibeant ac arceant
causis ecclesiasticis ad arbitrium suum.*

Cum ex notariorum imperitia plurima damna
multarum occasio litium oritur; possit Episcopus

quoscumque notarios, etiam si Apostolica, Imperiali, aut Regia auctoritate creati fuerint, etiam tanquam delegatus Sedis Apostolicæ, 1 *examinatione adhibita*, eorum sufficientiam scrutari, 2 *illisq; non idoneis repertis*, aut quando-
cunque in officio delinquentibus, officij eius in negotijs, litibus, & causis ecclesiasticis, ac spiritualibus exercendi usum perpetuo, aut ad tempus prohibere. & *neg; eorum appellatio interdictionem Ordinarij suspendat.*

DECLARATIONES.

1 *Examinatione adhibita.*] Fuit decisum, cap. hoc habere locum etiam respectu contractuum, qui fiunt à Notariis super bonis hospitalium, & super bonis patrimonialibus Clericorum.

2 *Illisq; non idoneis repertis.*] Facultas prohibendi Notariis, minus idoneis repertis, ne in negotijs Ecclesiasticis ac spiritualibus suum officium exercent, hoc decreto, etiam quoad negotia & lites priorum locorum à Laicis administratoribus attributa, intelligitur. Congregatio ita censuit intelligi. Item, eadem facultas (*prohibendi scil. Notariis minus idoneis exercitium.*) extenditur ad contractus personarum Ecclesiasticarum, qui de eorum patrimonialibus bonis conficiuntur, præsertim stante consuetudine, quod causæ earum ratione bonorum ad forum Ecclesiasticum spectant. Congregatio quippe censuit extendi.

REMISSIONES.

N *Equæ eorum appellatio &c.*] Vide Azeved. ad l. 2. n. 18. tit. 7. lib. 3. nouæ Recopil. pag. 285.

CAPVT XI.

Occupator quarumcunq; obventionum pijs locis applicandarum, aut impediens quocumque colore ne fructus percipiantur à quibus debent, anathemati subiaceat tamdiu, quamdiu non restituerit, ac à summo Pontifice absolutionem non obtinuerit. Adduntur speciales specialibus personis pœna circa idem negotium.

S *iquem Clericorum, vel laicorum, quacumque is dignitate, etiam Imperiali, aut Regali, præfulgeat, in tantum* *25. Aurel. 10*

*cil. Trid.
leclara.
ent in b
17. 1007*

2. Tim. 6.
Conc. Tribu-
rien. c. 7. Cōc.
Aurel. 3. c. 22
Conc. Paris.
1. c. 1. Concil.
Turonen. 2.
c. 29. Concil.
Aurel. 5. ca.
25. Conc. Ma-
guntien. c. 6.
4. 11. Concil.
Vormatien.
c. 75. Concil.
Aquisgra-
nenf. c. 38.
Conc. Lat. sub
Leone X.
Ses. 9. & 10. c.
præd. cum
12, qu. 2.

tantum malorum *b* omnium radix cupiditas occupat, ut alicuius ecclesiæ, seu cuiusvis sæcularis, vel regalis beneficij, Montium Pietatis, aliorumque piorum eorum iurisdictiones, bona, census, ac iura, etiam fructus, & emphyteutica, fructus, emolumenta, seu qualia que obventiones, quæ in ministrorum, & pauperum necessitates conuerti debent, per se, vel alios, vi, vel iniurioso, seu etiam per suppositas personas Clericorum aut laicorum, seu quacumque arte, aut quocumque modo, sito colore in proprios vsus conuertere, illoque, ut præsumpserit, seu impedire, ne ab ijs, ad quos iure competunt, percipiuntur; & is anathemati tamdiu subiacet, quoad iurisdictiones, bona, res, iura, fructus, & census, quos occupauerit, vel qui ad eum quomodocumque etiam ex donatione suppositæ personæ, peruenierit, clerici, eiusque administratori, siue beneficiario in integrum restituerit, ac deinde à Romano Pontifice absoluitur, si obtinuerit. 2. *Quod si eiusdem ecclesiæ patronus fuerit, & iure patronatus ultra prædictas pœnas eo ipso puniatur, existat. Clericus verò, qui nefandæ fraudis, & vituperationis huiusmodi fabricator, seu consentiens fuerit, eisdem pœnis subiaceat; nec non quibuscumque beneficiario, si uatus sit, & ad quacumque alia beneficia inhabilitetur, & à suorum Ordinum executione, etiam potest integram satisfactionem, & absolutionem, sui Ordinis arbitrio suspendatur.*

DECLARATIONES.

1. *Præsumpserit.* Dispositio huius capituli non habet locum, si dominus beneficij cædit arbores frugiferas, & illas ad proprium modum conuertit: sed hoc capitulum sibi vendicatur locum, si cedentium arbores frugiferas, quando ipsi cedentes sunt etiam hanc cætionem committunt, licet cum iniuria hoc non faciant solum animo furandi.

2. *Quod si eiusdem Ecclesiæ Patronus fuerit.* Nullus Laicus speciali facultate Sedis Apostolicæ Ecclesias seu Ecclesiasticas possidere potest, etsi essent iuris patronatus proprii, non obstat etiam quacumque possessione, & qui bona Ecclesiarum ab ipso

Sedis Apostolica impetrato assensu post publicationem Concilii, in perpetuum scienter aut annuo censu locauerunt, conduxerunt, permutarunt, aut alia alienauerunt, & alienata receperunt; subiacent poenis presentis Decreti. Verum occupans Hospitale in quo fuit presentatus à pretensio Patrono, non obrenta licentia & institutione ab Episc. non incidit in poenas huius Decreti, sicut nec Rectores piorum locorum cedentes arbores fructiferas, incidunt in hunc Canonem, nisi in proprios vsus conuerterent, damnificando ipsa loca.

Postquam Sedes Apostolica Placentiam in feudum concessit, non potuerunt vendi nec emi bona Ecclesiastica, domus, ædificia, vel iura Ecclesiis attributa, vigore Breuis Apostolice ibi registrata, vs in c. 11. sess. 25. etiam continetur.

REMISSIONES.

Vide P. Valer. Reginal. in praxi fori poenitent. li. 30. tract. 3. n. 154. vers. decimum tertium.

an anathemati tam diu subiaceat. Vide Salzed. in pract. c. 3. vers. & nota, P. Azor. in ltit. moral. par. 1. li. 9. c. 27. quart. 10. in med. Zerol. in praxi Episc. par. 1. verbo Bona pag. 31. P. Soar. de Censur. tom. 5. disp. 23. sect. 6. n. 22. Sayr. eod. tract. li. 3. c. 31. n. 26. P. Paul. Comitol. Resp. moral. li. 6. qu. 23. n. 2.

Decretum super petitione concessionis calicis.

Insuper, a cum eadem sacrosancta Synodus superiori ^{a Sess. 21. cap. 4.} Sessione duos articulos, alias propositos, & tum nondum discussos, videl. An rationes, quibus S. Catholica Ecclesia adducta fuit, vt communicaret laicos, atque etiam non celebrantes sacerdotes, sub vna panis specie, ita sint retinenda, vt nulla ratione Calicis vsus cuiquam sit permittendus, & an, si honestis, & Christianæ caritati consentaneis rationibus concedendus alicui vel nationi, vel regno Calicis vsus videatur, sub aliquibus conditionibus concedendus sit, & quænam illæ sint, in aliud tempus, oblata sibi occasione, examinandos, atq; definiendos referuauerit: nunc, eorum, pro quibus petitur, saluti optimè consultura volens, decreuit, integrum negotium ad Sanctissimum Dominum nostrum esse referendum, prout præseti-

cil. Tri-
leclara-
ent in di-
11. sess.